

Ἐγρηγόρ. Πισπιλ. κ.ά.) — Κ. Χρηστομ., Κερέν. Κούκλ. 75 Κ. Παλαμ., Δωδεκάλ. Γύφτ. 96, Ἀσάλ. Ζωή 94 καὶ Πεντασύλ. 135 Μ. Τσιριμώκ., Ἐκ βαθ. 75 — Λεξ. Βάιγ. Βυζ. γήτιμα Εὐβ. (Ἀγία Ἄνν. Λιχὰς Στρόπον.) Θράκ. (Κομοτ. κ.ά.) Ἰμβρ. Μακεδ. (Γήλοφ. Ἐράτυρ. Κεφαλοχ. κ.ά.) Σαμ. (Κουμαδαρ. Παλιόκαστρ. κ.ά.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Τσουκαλάδ. κ.ά.) γήτεμαν Κύπρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Πόντ. (Σταυρ. Τραπ.) γήτεμ-μα Εὐβ. (Κουρ.) Μεγίστ. γήτεμα Πελοπν. (Γύθ. Λακων.) γιούτεμα Πελοπν. (Γεράκ.) ἥτεμα Κάρπ. Νάξ. (Ἀπύρυνθ. Τσικαλαρ.) Σκῦρ. ἥτεμ-μα Μεγίστ. ἥτεμ-μαν Κύπρ. (Γερμασόγ. κ.ά.) ἥτιμα Θεσσ. (Δομοκ. κ.ά.) Στερελλ. (Τσουκαλάδ. Φθιώτ. κ.ά.) ἀγήτιμα Λεσβ. ἀήτεμα Θήρ. Μύκ. Νάξ. (Γαλανᾶδ.) Σῦρ.

Ἐκ τοῦ ρ. γ η τ ε ὕ ω.

1) Ἡ δι' ἐπιδόων καὶ μαγικῶν χειρονομιῶν ἐνέργεια πρὸς θεραπείαν νόσου ἢ ἀποτροπὴν κακοῦ ἐκ βασκανίας ἢ ἄλλης ἐπιηρείας ἐνθ' ἄν.: Τὸ μάτι περνάει μόνο μὲ τὸ γήτεμα ἐνιαχ. Τὸ ἀνεμοπύρρωμα θέλει γήτεμ-μα Κουρ. Τὰ μικρὰ ἅμα βασκαίνοντι, τὰ γλείφον 'ς τὴ γούτρα τ'ς κί λέν: Εἶπ' ἡ Χριστὸς κ' ἡ Παναγία νὰ γινηθῇ... Αὐτὸ εἶναι τοῦ γήτιμα Κομοτ. Τ-τοῦνες οἱ παρουλιάδες πού ἔχεις 'ς τὴν ἀμουσκάλη σου θέλουνε γήτεμ-μα γιὰ νὰ περάσουνε (παρουλιάδες = ἐρεθισμὸς τῶν ἀδένων) Κουρ. Ἐγέμισε τὸ παιδί μου γλυκειές καὶ θένε ἥτεμα (γλυκειές = ἡ λοιμώδης παιδικὴ νόσος «ἀνεμοβλογιά») Τσικαλαρ. || Ποιήμ.

Ὡ γύφτοι, ὦ μάγοι καὶ σοφοί,
πὺ σᾶς δουλεύουν οἱ δαιμόνοι,
μέσ' 'ς τὰ γητέματα, 'ς τὰ ξόρκια
καὶ μέσ' 'ς τὴ Σολωμοσική

Κ. Παλαμ., Δωδεκάλ. Γύφτ. 96.

Μὰ τὴ στιγμή τὴ σιωπηλή, πὺ κλεῖ τὸ μερονύχτι
σκορποῦνται καὶ γητέματα καὶ κάθε σκέψη ψεύτρα
Μ. Τσιριμώκ., ἐνθ' ἄν. Συνών. βλ. εἰς λ. γ η τ ε ι ᾶ.

β) Ἡ ἐπιδόη ἐνιαχ. Συνών. γ η τ ε ι ᾶ. 2) Ἐμβόλιον Σκῦρ.: Ἡτεπα τὸ παιδί, μὰ δὲν ἔπιασε τὸ ἥτεμα. Τὸ δικό μου ἥτεμα φούσκωσε τσαὶ μοῦ τρώεται. Συνών. β α τ σ ί ν α 1, β α τ σ ί ν ι (II), δ α μ α λ ί δ α, μ π ό λ ι.

γητευτής ὁ, ἐνιαχ. γητιφτής Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. κ.ά.) ἥτευτής Κύπρ. (Καλοπαναχ. Πρόδρομ. κ.ά.) — Κ. Παλαμ., Δωδεκάλ. Γύφτ. 90 — Λεξ. Βάιγ. Βλαστ. Δημήτρ. Θηλ. γητεύτρα Εὐβ. (Κάρυστ.) Κρήτ. (Ἀρχάν. κ.ά.) — Π. Βλαστ., Κριτικ. ταξίδ. 132 I. Κονδυλάκ., Πρώτη ἀγάπ. 73 Κ. Παλαμ., Ἀσάλ. Ζωή 142 γητεύτρια Κρήτ. (Πεδιάδ.) ἥτεύτρα Θεσσ. (Δομοκ. κ.ά.)

Τὸ Βυζαντ. γ η τ ε υ τ ῆ ς - γ η τ ε ὕ τ ρ ι α. Ὁ τύπ. γ η τ ε ὕ τ ρ α καὶ εἰς Σομ.

1) Οὐς. Ὁ διὰ μαγικῶν ἐπιδόων ἢ ἐνεργειῶν θεραπεύων ἢ ἀποτρέπων κακὸν τι, ὡς νόσον, βασκανίαν κ.τ.τ. ἐνθ' ἄν.: Κάλεσε καὶ γητεύτρες, Ρωμιές καὶ Τούρκισσες καὶ μοῦ ἔπαν διάφορα ξόρκια I. Κονδυλάκ. ἐνθ' ἄν. || Ποιήμ.

Κ' ἦρθαν κ' οἱ γύφτοι οἱ χτυπημένοι
ἀπὸ τὴν πέτρα τῆς μελέτης
κ' οἱ μαντευτᾶδες κ' οἱ ἀστρολόγοι
κ' οἱ γητευτές κ' οἱ ρουχολόγοι

Κ. Παλαμ., Δωδεκάλ. Γύφτ. 90. 2) Ἐπιθετικ.: Ὁ γοητεύων διὰ τῆς ὠραιότητός του. Κ. Παλαμ., Ἀσάλ. Ζωή 142:

Καὶ 'ς τὴ γητεύτρα σιγαλιὰ πὺ γίνεται ἀρμονία,
πάντα χυμένη ἀπὸ παντοῦ, γροικάει τὸ καρδιοχτύπι.

γητεύω Ἀμοργ. Βιθυν. (Νικομήδ.) Εὐβ. (Αἰδηψ. κ.ά.)

Ἡπ. (Κοκκιν. Μαργαρ. κ.ά.) Θράκ. (Κομοτ. Σηλυβρ. κ.ά.) Ἴων. (Σμύρν. κ.ά.) Κῶθν. (Δρυοπ.) Μῆλ. Πελοπν. (Βερεστ. Γαργαλ. Καλάμ. Λακεδ. Λάστ. Λυγερ. Μεγαλόπ. Μεσσην. Μονεμβασ. Οἶν. Τριφυλ. κ.ά.) Πόντ. (Ἀντρεάντ. Ἰμερ. Κρώμν. Ὀφ. Σταυρ. Τραπ.) Προπ. (Ἀρτάκ. Πάνορμ.) Χίος (Ἐγρηγόρ. κ.ά.) — Λεξ. Βάιγ. Περίδ. Βυζ. Μπριγκ. γητεύω ἡμα Τσακων. (Χαβουτσ.) γητεύου Α. Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) Εὐβ. (Λιχὰς Θεσσαλ. (Συκαμν.) Θράκ. (Ἀδριανούπ. Ἡρακλίτσ. Σαρεκκλ. κ.ά.) Μακεδ. (Βόιον Βόλβ. Γιδ. Δαμασκην. Ἐράτυρ. Κοζ. κ.ά.) Σάμ. Σκῦρ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν.) Τῆν. ῥ' τεύου Εὐβ. (Ἀγία Ἄνν. Στρόπον. κ.ά.) Ἰμβρ. γητεύω Ἄνδρ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Καρ. (Ἀλικαρνασσ.) Κάρπ. Κρήτ. (Ἀγιος Βασίλ. Ἀγιος Γεώργ. Ἀνατολ. Ἀποκόρ. Μεραμβ. Νεάπ. Πεδιάδ. κ.ά.) Κῶς Μεγίστ. Σίφν. Χίος (Πισπιλ. Φυτ.) γητεύου Εὐβ. (Κουρ.) Λυκ. (Λιβύσσ.) γητεύω Κύπρ. Κῶς (Πυλ.) γητεύω Ρόδ. Χίος (Καρδάμ.) γητεύω Κῶς (Καρδάμ.) γιουτεύω Πελοπν. (Γεράκ.) γιουτεύω Ρόδ. ἄρ' τεύου Θράκ. (Μάδυτ.) ἀγητεύου Λεσβ. ἀητεύω Μύκ. Σῦρ. ἀητεύου Λῆμν. Σάμ. (Παλιόκαστρ.) Στερελλ. (Ἰπάτ.) Τῆν. γητεύω Πελοπν. (Οἶν.) ἥτεύω Εὐβ. (Κάρυστ.) Μύκ. Πόντ. (Σινώπ.) Προπ. (Πέραμ.) ἥτεύου Α. Ρουμελ. (Καβακλ.) Θεσσ. (Βαθύρρ. Δομοκ. κ.ά.) Μακεδ. (Κουφάλ. Σταυρ. Τσουκαλάδ. κ.ά.) Σκῦρ. Στερελλ. (Δεσφ. Παρνασσ. κ.ά.) ἥτεύω Κάρπ. ἥτεύω Κύπρ. Χάλκ.

Τὸ Βυζαντ. γ η τ ε ὕ ω καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ἀρχ. γ ο η - τ ε ὕ ω. Βλ. Ἴω. Καλλέρ. εἰς Λεξικογρ. Δελτ. 8 (1958), 17-24.

1) Διὰ μαγικῶν λόγων καὶ ἐνεργειῶν θεραπεύω ἢ ἀποτρέπω κακόν, ὡς νόσον, βασκανίαν κ.τ.τ. ἐνθ' ἄν.: Ὅταν ἔχον ἓνα κριθαράζ' 'ς τοῦ μάτ', γιὰ νὰ μ' πιάσ', τοῦ ῥ' τεύουν Στρόπον. Τ' ἀνιμουπύρρωμα ἔτσ' κί δὲ δού ῥητέψ'ς, δὲ γιαιτρεῦιτι (ἀνιμουπύρρωμα = τὸ ἐρυσίπελας) Λιχὰς Ἐξερου μιὰ γ-γεναιίκα πὺ γητεύγει τὰ κωνάτσα (κωνάτσι = ἀπόστημα μασχάλης) Κουρ. Νά ῥτης νὰ σοῦ γητέψω τὲς μερμηνγιές σου (μερμηνγιές = οἱ ἀκροχορδόνες) Καρδάμ. Σὶ πουνεῖ λιμός; Σῦρι 'ς τ' γοιὰ-στάθινα νὰ σὶ ῥ' τέψ' Ἀγία Ἄνν. Ἐπῆγα 'ς τὴ Χατζῆνα καὶ μοῦ γήτεψε τὸ πόνεμα καὶ δελόγο εἶδα διαφορὰ (δελόγο = ἀμέσως) Νεάπ. Ἐγήτεψέ μου τὴ λ-λειχῆνα Ρόδ. Μὲ τὰ λόγια τ' ἀητεύου τὸ ἀνεμοπύρρωμα Σῦρ. Ἐν' νὰ γητέψω τοὺς λιμπούρους νὰ φύουνσι (τοὺς λιμπούρους = τὰ μυρμήγκια) Κύπρ. Ἐέρω τζαὶ γητεύω τὸ δάκ-ἡμ-μαν τῆς κουφῆς (κουφή = ἡ ἐχιδνα) αὐτόθι. Τὸ παιδί ἐματάστεν, δέβα γήτεπον αὐτο (τὸ παιδί ἐβασκάνθη, πήγαινε νὰ τὸ ξεματιάσης) Σταυρ. Ἀμε 'ς τὸ μαναστήριον ἀ γητέψη το ὁ καλόγερος, βὰς φύη τὸ σημάιν ἐευντὸ Φυτ. Ἐν εἶμ' ἐγὼ πὺ τὰ γητεύω, | ἐν' ἀφέντης ὁ Χριστὸς | τζ' ὁ ἀφέντης ὁ Θεὸς (ἐπιδόη) Κύπρ. Συνών. μ α ν τ ο λ ο γ ῶ. β) Προσβλέπων ἀτενῶς διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καθιστῶ τινα ὑποχείριον, ἐπὶ τοῦ ὄψεως Τῆν. — Α. Τραυλαντ., Ἐξαδέλφ. 25. Τόλειπε ἡ λάμψη τῶν ματιῶν, τόλειπε ἐκεῖνο πὺ ἔχε ἡ Νένω καὶ μάγευε καὶ γήτεψε, ὅπως γητεύει τὸ φίδι ἐκεῖνον πὺ θὰ φάη (τόλειπε = τοῦ ἔλειπε) Α. Τραυλαντ., ἐνθ' ἄν. 2) Ἐμβολιάζω τινα Σκῦρ. Ἡτεπα τὸ παιδί, μὰ δὲν ἔπιασε τὸ ἥτεμα. Πβ. γ ἡ τ ε μ α 2. Συνών. β α τ σ ι ν α ρ ί ζ ω, β α τ σ ι ν ᾶ ρ ω, β α τ σ ι ν ι ᾶ ζ ω (II) 1, β α τ σ ι ν ὶ - ν ω, μ π ο λ ι ᾶ ζ ω.

γήτης, ὁ Ἡπ. θηλ. γήτισσα Εὐβ. (Ἀγία Ἄνν.)

Ἐκ τοῦ Βυζαντ. γ ο ἡ τ η ς.

Γητευτής 1.

